

Torre Sobirana

Bagà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Nucli històric. Palau dels Pinós.
Emplaçament A l'extrem NE de Palau, al carrer de la Muralla.

Coordenades:

Latitud: 42.2536
Longitud: 1.8603
UTM Est (X): 405988
UTM Nord (Y): 4678563

Classificació

Número de fitxa 08016-22
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Medieval
Segle XIV
Any 1343
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Nivell protecció a les NNSS de Bagà any 1983: 1a (elements a conservar).
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BIC R-I-51-5194, llei 16/1985 06 25 BOE(muralles)
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Bagà. Plaça Catalunya, 7. 08695 BAGÀ
Fitxes associades:

Descripció

La torre Sobirana es troba a l'extrem NE del Palau. L'estructura dels murs que encara resten mostren una torre que seria de planta quadrada, adaptada als mateixos murs de l'edifici. Presenta els murs exteriors que donen al carrer de la Muralla, lleugerament inclinats cap a l'interior (com els de la torre del Portalet), mentre que la part interna queda dins de l'edifici de Palau en un sector que es troba actualment mig enrunat. Està construïda amb pedra de diferents mides, predominant pedres arrodonides i còdols de riu, mentre que a les cantoneres són una mica més grosses i més ben escairades. No presenta cap tipus d'obertura cap a l'exterior, mentre que a l'interior la torre és buida i accessible des d'un petit espai darrera de la torre de l'homenatge. En aquest espai es va construir un cobert aprofitant part del mur de la torre.

Observacions:

Cada portal tenia una sola torre, mai es parla de dues. Entre 1342 i 1394 es treballa en la construcció de les torres. El 1358 trobem les torres de Brocà, Bestorre, Cerdana, Conilleres, Enveig, espassén, Fonoll., Gadesa, Jossana, Malanyeu, Bernat Mercer, Oliver Saig, Pere de l'Olm, Sobirana i Vilella (VILADÉS, 1996). Tot i que surten anomenades tantes torres es creu que tan sols hi haurien set i que agafarien diferents noms: Portella, Malanyeu, Gadesa, Sobirana, Santa Maria, Portalet, Vilella, concentrades als murs de tramuntana i llevant. Al segle XIV sembla que totes les torres eren quadrades ja que en ser fetes amb tàpia no podien ser rodones. Encara resten les bases de la torre Sobirana, del Portalet i la de l'Homenatge. Les torres circulars, la Portella i la Vilella, pertanyen a reformes fetes al segle XV i XVI. Els sistema constructiu era similar al dels murs: la part inferior fins al primer pis era de pedra i la superior amb tàpia amb una alçada d'uns vuit o nou metres. A partir de la meitat el mur s'aprimava. És possible que la porta d'entrada no fos arran de terra, sinó al primer pis, accedint amb una escala de fusta. El nombre de pisos depenia de la seva alçada. Els sostres estaven formats per una jàssera central, bigues i un empostissat. Hi havia espitlleres estretes i verticals per permetre la visibilitat cap a l'exterior, generalment dirigides al portal. La coberta a una vessant amb orientació nord-sud, formada per bigues, una xarxa de boix, un gruix de terra i la fulla igual que els murs. Mapa del nucli antic de Bagà. Diputació de Barcelona, servei cartogràfic. Escala 1:1000.

Història

L'any 1233 Galceran III de Pinós i la seva muller Esclarmonda, atorguen la carta de franqueses a la vila de Bagà que permet la construcció de la vila al peu del castell dels barons. La construcció de les muralles s'inicià a partir del 1234 i segons Mn. Serra Vilaró ja estaven construïdes al 1294 (SERRA VILARÓ, 1930) i aquestes aprofitarien els murs de les cases. Tenim documentades diferents obres de reconstrucció i ampliació de les muralles i les torres durant el segle XIV. La primera notícia documental és de l'any 1343, als llibres de consolia s'esmenten obres a les muralles, fent adobar portals i construint la torre Subirana (doc. 126, llibres de Consolia, ACA). El llibre 121: "Manual de missions dels murs" (sense data), corresponent als anys 1357-1358, és dedicat exclusivament a les obres dels murs, torres, portals i valls. A mitjans del segle XIII va començar a créixer la vila i és possible que al segle XIV, a mesura que creixia la població, s'ensorressin part de les muralles anteriors i es construïssin nous trams ampliant el perímetre del

recinte emmurallat, constant a partir del 1358 la construcció de noves torres i murs. El 1342 és anomenada torre Cerdana, segurament perquè es trobava al camí que venia de Cerdanya. Es conserva un contracte entre el senyor i l'encarregat de la torre del 1326, en el que consta que el torretà havia de tenir cura del terrat perquè sempre estès en condicions en cas de guerra. La conservació del sòl i les parets anava a càrrec del senyor. El 1345, Pere Galcerà de Pinós fa un contracte a Guillem Martí de Guardiola perquè serveixi, tingui i guardi la torre superior de la vila, i toqui la tuba cada hora de nit i de dia, pel salari de tres muigs d'ordi anuals (uns 250 kg). Al segle XV (1442) (SERRA VILARÓ, 1989, vol II, p. 201) es reconstrueix la muralla i es fan noves torres. Segons Ramon Viladès (1996) les torres del segle XIV serien de planta quadrada (Sobirana, Portalet, Homenatge); les de planta circular (La Portell i la Vilella) serien fetes a les reformes dels segles XV i XVI.

Bibliografia

AA.VV. (1985). Catalunya Romànica. Vol. XII El Berguedà. Fundació Enciclopèdia Catalana. SERRA VILARÓ, J. (1930). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. 3 vols. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos. VILADÈS, R. (1996). Les muralles de Bagà. Llibres de l'Àmbit, nº 8. Àmbit de Recerques del Berguedà.

